

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет германської філології і перекладу
Кафедра англійської філології і філософії мови

СИЛАБУС

Соціолінгвістика

спеціальність 035 Філологія

спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Ступінь вищої освіти магістр

освітньо-професійна програма Сучасні філологічні студії (англійська мова і друга
іноземна мова): лінгвістика та перекладознавство

статус дисципліни вибіркова

Форма здобуття освіти денна
Навчальний рік 2022 – 2023
Семестр I/II
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова навчання англійська
Форма підсумкового контролю залік

КИЇВ – 2022

1. Анотація навчальної дисципліни: розкривається проблемний характер сучасної соціолінгвістики у чотирьох основних напрямках – (1) мовна ситуація та мовне планування, (2) мовне варіювання та варіанти мов, (3) мовні контакти та зміна мов, і (4) соціальна і мовна нерівність. Відбувається аналіз концептуально-методологічних альтернатив, що домінують у сучасній соціолінгвістиці. Зміст навчальної дисципліни розкривається у двох змістових модулях. Окреслені модулі передбачають розкриття базових принципів дослідження соціолінгвістичних та соціокультурних проблем крізь призму української, британської та американської лінгвокультур, а також тих лінгвокультур, що вивчаються студентами. Теоретичну основу курсу складають наукові досягнення сучасних соціолінгвістичних досліджень комунікативних та соціальних аспектів мовленнєвого спілкування, зокрема у царині етнолінгвістики, гендерної лінгвістики, діалектології та дискурсології. Відповідно навчальна дисципліна залучає студентів-магістрів до дискусійного поля гуманітарних наук сьогодення, викриває наукові стереотипи та загальні місця в структурі наукового пізнання. Засвоєння навчального курсу передбачає формування у студентів належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів. Відтак реалізується зв'язок завдань з кваліфікаційною характеристикою, що засвідчується зазначеними у навчальній програмі практичними вміннями студентів.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:
лекції – 20 год.
практичні заняття – 10 год.
самостійна робота – 60 год.

3. Мета вивчення навчальної дисципліни

дати сучасні знання про актуальні нині соціальні аспекти мовленнєвої поведінки носіїв англійської та інших мов, що сприятиме залученню студентів до поглибленого наукового розуміння соціолінгвістичних проблем у руслі сучасних напрямків соціолінгвістичних досліджень;

4. Перелік тем лекційних і семінарських занять

Лекції	Семінарські заняття
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання соціолінгвістики. Основні поняття та термінологія 2. Проблеми ідентичності мовця в тексті та дискурсі. 3. Само-ідентифікація та взаємна ідентифікація мовців у дискурсі. 4. Функціональна типологія мов. 5. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. 6. Мовні контакти. Змішання мов. Піджини і креольські мови. 7. Англійська мова, її варіанти та різновиди. 8. Мовна ситуація. 9. Мовна політика та мовне планування. 10. Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми ідентичності мовця в тексті та дискурсі. Само-ідентифікація та взаємна ідентифікація мовців у дискурсі. 2. Функціональна типологія мов. Розвиток та зміна мов. Вимирання мов. 3. Мовні контакти. Змішання мов. Піджини і креольські мови. Англійська мова, її варіанти та різновиди. 4. Мовна політика та мовне планування. 5. Соціальні аспекти мовленнєвого спілкування.

5. Система оцінювання курсу

Критерії оцінювання аудиторної роботи студента (на семінарському занятті)

Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності.	«відмінно»
Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки.	«добре»
Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки.	«задовільно»
Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки.	«незадовільно»
Непідготовленість до заняття; невиконання завдань. Відсутність на занятті.	«0»

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем лінгвостилістики, загальна філологічна та мовна компетентність.	«відмінно»
Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.	«добре»
Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.	«задовільно»
Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.	«незадовільно»
Невиконання завдань.	«0»

Критерії оцінювання результатів виконання модульної контрольної роботи

90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації фрагментів тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми.	«відмінно»	20 балів
75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації фрагментів тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми.	«добре»	16 балів
50%–74% правильно виконаних завдань,	«задовільно»	12 балів

несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми.		
50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми.	«незадовільно»	8 балів
Відсутність контрольної роботи.		0 балів

Критерії оцінювання відповіді студента на заліку

повна, змістовна відповідь на питання заліку в адекватному мовленнєвому оформленні; глибокий, самостійний аналіз англomовного оповідання з опорою на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; наявність письмової інтерпретації оповідання.	«зараховано»
неповна, поверхнева відповідь на питання заліку (або її відсутність) зі значною кількістю мовних помилок; поверхневий аналіз англomовного оповідання без опори на методики і техніки аналізу, передбачені цим курсом за вибором; відсутність письмової інтерпретації оповідання.	«не зараховано»

6. Рекомендовані джерела (у тому числі Інтернет ресурси)

Основні:

1. Антошкіна Л., Красовська Г., Сигеда П., Сухомлинов О. Соціолінгвістика: навчальний посібник. Донецьк, 2007. 360 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2000. 236 с.
3. Белл Р. Соціолінгвістика. Цели, методы и проблемы. М. : Международные отношения, 1980. 320 с.
4. Брицин В. М. Соціолінгвістика. Українська мова. Енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2000. С. 583–584.
5. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів. К. : Вища школа, 1985. 125 с.
6. Єрмоленко С. Я. Зміни закономірні, поступові, але не революційні. *Український правопис: так і ні* / С. Я. Єрмоленко. К., 1997. С. 44–47.
7. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. М. : Прогресс, 1980. 390 с.
8. Лабов У. Единство соціолінгвістики. М. : Наука, 1977. С. 5–30.
9. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. К.: КМ Академія, 2004. 163 с.
10. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
11. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. № 2-3. С. 3–19.
12. Соколова С. О., Залізник Г.М. Особливості сучасної мовної ситуації України у дзеркалі соціології та соціолінгвістики. Українська мова. 2018. № 2. С. 3–19.

13. Шумарова Н. П. Соціолінгвістика : навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2015. 157 с.
14. Chambers, J. K. Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and Its Social Significance. Malden: Wiley Blackwell, 2009. 332 p.
15. Wardhaugh, Ronald. An Introduction to Sociolinguistics. 2006. URL: http://home.lu.lv/~pva/Sociolingvistika/1006648_82038_wardhaugh_r_an_introduction_to_sociolinguistics.pdf
16. Watts, Richard J. Politeness. Cambridge University Press, 2003. 318 p.

Додаткові:

1. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. К. : Критика, 2003. 336 с.
2. Ставицька Леся. Українсько-російська двомовність: соціопсихологічні та лексикографічні аспекти. *Дивослово*. 2001. № 11. С. 13–16.
3. Ставицька Л. О. Проблеми вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 55–68.
4. Тараненко О. Мовна ситуація та мовна політика в сучасній Україні (на загальнослов'янському тлі). *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 33–55.
5. Тараненко О. О. Просторіччя. *Українська мова (Енциклопедія)*. К., 2000. С. 498–499.
6. Ткаченко О. Б. Соціолінгвістична класифікація мов у слов'янській специфіці й динаміці. *Мовознавство*. 2003. № 2-3. С. 3–13.
7. Ткаченко О. Б. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 3–10.
8. Яворська Г. М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс: Мова, культура, влада. Київ : ВІПОЛ, 2000. 288 с.
9. Haugen E. The ecology of language. Stanford, 1972. 140 p.
10. Labov W. Sociolinguistic Patterns. Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Press, 1972. 344 p.